

Справжня фармація повертається

У Львові вперше за багато років відновили виробничу аптеку

Зоряна Заболотна

Комунальне підприємство Львівської обласної ради «Міжлікарняна аптека № 272» знаходиться на території Львівської обласної клінічної лікарні, яку за старою звичкою у Львові називають лікарнею медінституту. Це найбільша багатопрофільна лікарня третинного рівня, що надає спеціалізовану та високоспеціалізовану медичну допомогу населенню Львівської області, інших областей України та іноземним громадянам. На базі відділення судинної хірургії та хронічного гемодіалізу успішно функціонує Центр трансплантації органів, тканин та інших анатомічних матеріалів; на базі відділення хронічного гемодіалізу діє Центр замісної ниркової терапії з двома відділеннями амбулаторного хронічного гемодіалізу в Червонограді та Дрогобичі. Тут працюють Львівський обласний неонатальний центр, виїзна неонатологічна бригада та Львівський регіональний навчально-методичний центр реанімації новонароджених. На базі неврологічного відділу створено «Центр розсіяного склерозу», «Центр екстрапірамідних захворювань» та «Протипілептичний центр», де проводять діагностику захворювань, здійснюють періодичні огляди та корекції лікування. У 2010 р. Центр пластичної хірургії був реорганізований у Львівський обласний центр травматології, ортогнатичної та реконструктивної хірургії щелепно-лицевої ділянки. То невже при такому потужному медичному закладі міжлікарняна аптека не може бути прибутковою?

ІСТОРІЮ ТВОРЯТЬ ОСОБИСТОСТІ

Принаймні фармацевтичну історію — вже точно. Тому що нове життя міжлікарняної аптеки — безумовна заслуга нового керівника Зоряни Заболотньої як ініціатора і натхненника змін, та, звісно, колективу аптеки, який їй повірив і, засукавши рукави, командою однодумців взявся до роботи.

Зоряні Заболотній, завідувачеві КП ЛОР «Мостиська районна аптека № 162» (Львівська область) запропонували очолити КП ЛОР «Міжлікарняна аптека № 272» два роки тому. Причому керівник департаменту комунального майна Львівської обласної ради Микола Бандра особливої фінансової допомоги не обіцяв, проте будь-яке інше сприяння гарантував без проблем. У будь-якому разі ризик був величезний, майже ніхто не вірив у те, що новопризначеному керівникові вдасться створити повноцінну виробничу аптеку.

У 2014 р. аптека № 272 переживала не найкращі часи. Через закриття аптечного виготовлення працівників скоротили, а триповерховий особняк площею 500 м² потихеньку розвалювався. Тож насамперед, кредитувавшись, взялися за капітальний ремонт: повністю замінили водогін і систему водовідведення, провели теплоізоляцію,

встановили нову електричну проводку, нові пластикові вікна. На першому поверсі підготували приміщення для екстемпорального і стерильного виготовлення.

— Нестерильне екстемпоральне виготовлення в аптеці було відновлене у 2014 р., — розповідає Зоряна Орестівна. — Стерильне — на початку 2016 р. Для цього ми придбали нові дистиллятори, очищувачі повітря, два автоклави. Дещо з обладнання відкупили в аптек, які позакривалися, наприклад, спеціальні пристосування для відливання свічок. Щомісяця намагаємося вкладати кошти у розвиток аптеки. Незважаючи на всі поточні та іноді незаплановані витрати, наше комунальне підприємство є прибутковим.

Крім того, провели реконструкцію торгового залу. Наразі він не користується надто великою популярністю у пацієнтів, оскільки приміщення знаходиться в глибині обласної клінічної лікарні і не має прямого виходу на вулицю. Отримавши необхідні дозволи, з часом вихід у місто буде облаштований.

За два роки персонал комунального аптечного підприємства зріс з 10 до 28 осіб. Завідувач аптеки вирішила не «винаходити велосипед», і запросила на роботу нових «старих» працівників, яких раніше звільнили. Треба було бачити і чути їхню реакцію! Ніхто й гадки не мав, що можна відродити рідну аптеку, та ще й з виробництвом. Люди знову відчували себе фаховими аптекарями, а не продавцями ліків. Тепер колектив аптеки складається з кваліфікованих і досвідчених провізорів та фармацевтів середнього віку, практично кожен з яких має досвід, навички і вміння у виготовленні лікарських засобів в умовах аптеки.

На початку 2014 р., отримавши ліцензію, вигравши тендер і уклавши контракти на прями поставки з вітчизняними виробниками, аптека почала забезпечувати наркотичними, психотропними засобами і прекурсорами відділення обласної клінічної лікарні. Попри додаткові капіталовкладення на передоплату замовлень, відповідне обладнання приміщень для зберігання і автотранспорту для перевезення, цей крок, власне, і дав старт нарощенню роздрібного відпуску лікарських засобів.

Поступово змінилося ставлення лікарів до міжлікарняної аптеки. Михайло Гичка, головний лікар обласної клінічної лікарні, зібрав завідувачів відділень і запропонував у їхніх призначеннях більше уваги приділяти лікарським засобам аптечного виготовлення. Ознайомившись з аптечним асортиментом, лікарі почали сприймати провізорів як рівноправних колег у процесі надання медичної допомоги пацієнтам.

ВИГОТОВЛЕННЯ І РОЗДРІБ

Так, саме у такій послідовності, а не навпаки. Адже основний прибуток міжлікарняній аптеці приносить якраз серійне аптечне виготовлення, що, своєю чергою, дозволило піднести на новий рівень роздрібні підрозділи. Угоди на забезпечення лікарськими засобами екстемпорального виробництва укладено з понад десятком медичними закладами, зокрема, Львівською обласною клінічною лікарнею, обласною інфекційною лікарнею, онкологічною лікарнею, госпіталем ветеранів, лікарнею відновного лікування, двома дитячими лікарнями Львова, шкірно-венерологічним диспансером.

Ексклюзивний напрямок діяльності міжлікарняної аптеки № 272 — виготовлення лікарських засобів на основі психотропних речовин, на що, до речі, також необхідна окрема ліцензія. Вклавши власні кошти у поворотну безвідсоткову позику, працівники аптеки придбали обладнання та необхідні субстанції і почали виготовляти за індивідуальними прописами порошки з фенобарбіталом для дітей і дорослих, порошки і мікстури для хворих з психічними порушеннями, епілепсією, мікстуру Семенова, прописи Павлова. І ось тут, властиво, поріг, за яким починається справжня фармація і закінчується банальний продаж медикаментів. Спеціалістам належить чітко розрахувати одноразову дозу діючої речовини, перевірити дозування у лікарському рецепті, поєднуваність складників у багатокомпонентних препаратах, адже багато прописів призначено для новонароджених з певними патологіями чи вродженими вадами, для людей літнього віку і для важкохворих.

Найбільшим попитом користуються антигрипін, магнезія, бовтанки і цинкові мазі для проблемної шкіри, мазь від псоріазу, гепаринова мазь, дитячі свічки з антибіотиками, свічки Маслюка від геморою. До речі, останні постійно замовляють як аптеки, так і пацієнти з інших областей. Лікарські засоби аптечного виготовлення якісні, без консервантів і мають доступну ціну. Окремий сегмент — дезінфекційні засоби внутрішньоаптечного виготовлення на основі перекису водню (3%, 6%, 20%) для обробки приміщень та інструментів. До речі, вони значно дешевші від промислових продуктів і їх у значних кількостях відпускають для лікувально-профілактичних закладів, причому чимраз частіше — приватних. Також лікарні для

своїх біологічних лабораторій беруть 10% розчин формаліну, який використовується у гістології для замочування тканин.

Стерильне виробництво в аптеці приведено у відповідність до чинного законодавства згідно із наказом № 812 від 17.10.2012 р.

Перевага аптечних засобів над промисловими полягає у можливості виготовлення невеликих партій розчинів потрібних концентрацій. Так, аптека серійно виготовляє воду для ін'єкцій, 7,5% розчин калію хлориду (спеціально для кардіологічного відділення), 5% розчин глюкози, розчин фурациліну різних концентрацій, розчини еуфіліну, калію йодиду, магнію сульфату, натрію броміду, нікотинову кислоту, які не може запропонувати заводська технологія.

— Цікавий експеримент провела лікарня «Охматдит». Вони порадували, що закуповувати фізіологічні розчини і глюкозу у нас вдвічі дешевше, аніж в промислових виробників, — розповідає Зоряна Орестівна. — Відтоді потрібні засоби замовляють у нас невеликими партіями, але щомісяця.

У роздріб готові лікарські засоби реалізуються через п'ять аптечних пунктів, чотири з яких розташовано у відділеннях обласної клінічної лікарні та один — в обласній інфекційній лікарні. Ще один аптечний пункт належить КП ЛОР «Мостиська районна аптека № 162», яке нещодавно приєднали до міжлікарняної аптеки № 272 як районний підрозділ з екстемпоральним виготовленням, аби оптимізувати його роботу.

— Зрозуміло, що в наших аптечних пунктах, окрім обов'язкового мінімального асортименту, зберігається чітка спеціалізація, — зазначає Зоряна Заболотня. — Аптечні структурні підрозділи в інфекційній лікарні, консультаційній поліклініці, хірургічному, неврологічному і терапевтичному відділеннях потребують різних підходів до формування номенклатури.

За словами керівника підприємства, у роздрібній реалізації лікарських засобів нездорова конкуренція ставить у несправедливій нерівній умови комунальні та приватні аптечні заклади. Мережеві аптеки замовляють товар з великими знижками, тому дозволяють собі нижчі роздрібні ціни. Але разом з тим вони, перебуваючи на єдиному податку, сплачують мізер у бюджет, не виконують жодних соціальних функцій, не здійснюють аптечне виготовлення, а лише перепродують ліки. То невже міжлікарняні комунальні аптеки не варті хоч якихось преференцій з боку держави?

Скажімо, коли в Україні розпочалася війна, нас, а не представників приватних мереж збирала влада, обговорювала дії на випадок критичних ситуацій, давала завдання стосовно розгортання польових аптек, створення запасів медикаментів. Тобто, зобов'язання перед державою у комунальних аптек є, а навпаки?

Лариса Дедишина